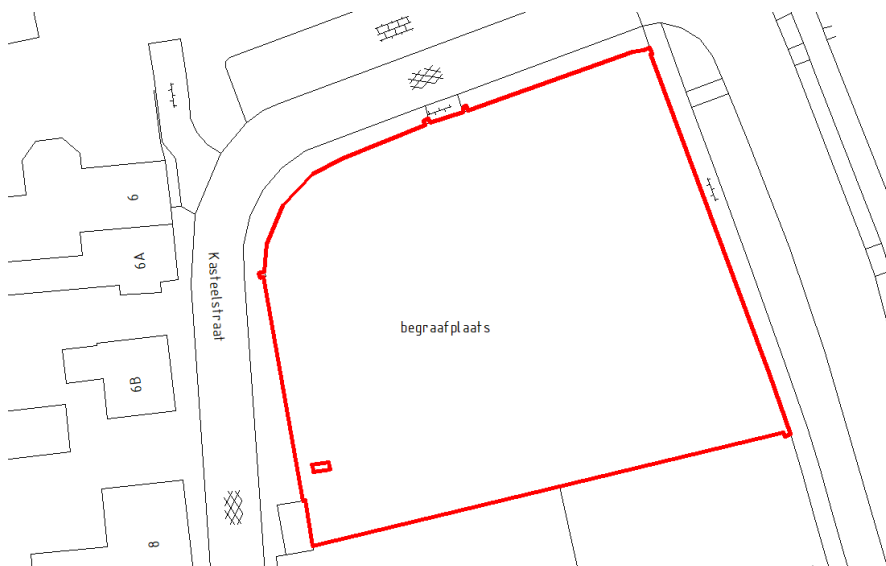

Oorlogsgraf Hein Ullenbroek, RK Begraafplaats, Kasteelstraat in Heijen

Ontwerper : niet van toepassing
 Bouwjaar : 1945
 Bouwstijl : niet van toepassing
 Kadastrale gegevens :

Historische context

Jan Hendrik (Hein) Ullenbroek werd in 1916 geboren te Heijen. In de Tweede Wereldoorlog maakte hij deel uit van de Nederlandse Binnenlandse Strijdkrachten (NBS), de op 5 september 1944 opgerichte bundeling van allerlei verzetsgroepen in Nederland, die voordien weinig met elkaar samenwerkten, zoals de Ordedienst (OD), de Raad van Verzet (RVV) en de Landelijke Organisatie voor Hulp aan Onderduikers/Landelijke Knokploegen (LO/LKP). De NBS bestond uit Stoottroepen en Bewakingstroepen en was mede opgericht om de gewapende verzetsbeweging beheersbaar te houden. Toen de geallieerden op 4 mei 1945 een wapenstilstand hadden gesloten met de Duitsers in het westelijke deel van Nederland werd de voorwaarde gesteld dat de Duitsers alleen door de geallieerden zouden worden ontwapend en dat de NBS daarin geen rol zou hebben. Uit angst voor chaos en het lynchen van Duitsers werd het de NBS verboden zich nog langer gewapend op straat te begeven. Op 7 mei 1945 raakten leden van de NBS betrokken bij de schietpartij op de Dam in Amsterdam, waarbij vele doden en gewonden waren te betreuren. Zo zou volgens de voordracht voor de Militaire Willems-Orde mede door ingrijpen van de Gewestelijk Commandant van de NBS, Gewest 10, Carel Frederik Overhoff, de orde zijn hersteld.

Een andere ramp, waarbij de NBS betrokken voltrok zich op dezelfde dag in het Overijsselse Wijhe. Daar vond een enorme explosie plaats in een munitieopslagplaats op het terrein van de vroegere vloerzeilfabriek aan de Enkweg. In het gebouw waren tevens kantoren van de NBS gevestigd en ruimten in gebruik bij het Militair Gezag. Het gebouw werd zwaar verwoest en gedurende de bestrijding van de brand en het bergen van slachtoffers vonden nog voortdurend zware ontploffingen plaats. Uiteindelijk vielen er negentien doden en vele gewonden, onder wie zeven leden van de NBS Wijhe, vijf van de NBS IJsselcompagnie, verder een toevallig aanwezige en een zestal kinderen, die in de omgeving van het gebouw speelden.

Onder de NBS-leden van de IJsselcompagnie behoorde ook de 28 jarige Hein Ullenbroek. Hij werd, anders dan de meeste slachtoffers die in Wijhe en omgeving woonden, niet aldaar begraven, maar in zijn geboortedorp Heijen.

Op 4 mei 1948 werd in Wijhe het Monument 1940-1945 onthuld ter nagedachtenis aan de slachtoffers van het oorlogsgeweld in Wijhe, waaronder de negentien doden als gevolg van de ramp op 7 mei 1945.

De Rooms Katholieke begraafplaats in Heijen

Hein Ullenbroek werd begraven op de RK begraafplaats in Heijen, destijds eigenlijk nog het bij de oude Dionysiuskerk gelegen kerkhof. De begraafplaats is in zijn huidige vorm ontstaan na de sloop van de restanten van deze in oorsprong middeleeuwse kerk, die in 1944 werd verwoest. In 1954 is een nieuwe kerk gebouwd aan de kruising Dionysiusstraat-Nieuwwijkstraat-Lijsterbesstraat, op enige afstand oostelijk van de oude locatie. De begraafplaats is een aan drie zijden ommuurd terrein met een eenvoudige orthogonale aanleg. Aan de noordzijde bevindt zich een haag, onderbroken door een

ijzeren spijlenhek tussen gemetselde posten. De overige drie zijden worden begrensd door een gemetselde muur met ezelsrug. Het graf van Hein Ullenbroek ligt in de meest westelijke rij graven, nabij de kerkhofmuur en het in de zuidwesthoek hiervan opgenomen lijkenhuisje.

Overzichtsfoto's begraafplaats en graf Hein Ullenbroek, 26 februari 2022.
 Portretfoto J.H. Ullenbroek via oorlogsgravenstichting.nl/persoon/156450/jan-hendrik-ullenbroek

Graf 1 Hein Ullenbroek

Datum	26-02-2022
Naam begraafplaats	RK Begraafplaats Heijen
Grafnummer	16 5

1. Graf van:	
Achternaam	Ullenbroek
Voornaam	Hein (Jan Hendrik))
Geboortedatum	02-11-1916
Geboorteplaats / land	Heijen, Nederland
Nummer / functie	
Eenheid	NBS
Datum overlijden	07-05-1945
Bijzonderheden	

Type	☐ 2-persoons graf
	☐ 4-persoons graf
	☒ anders, 1-persoons graf
	☒ staande steen, op lage sokkel
	☐ liggende steen
	☐ combinatie staand / liggend
Materiaal	☒ hardsteen ☐ graniet
	☒ marmer ☐ beton
	☐ hout ☐ baksteen
	☐ anders
Voor de grafsteen	☒ stenen omranding, natuursteen, paaltjes met zinken schakelkettingen
	☒ gesloten vlak, met flagstones
	☐ plantvak / gras
	☐ bijzondere beplanting

Bijzondere symbolen of ornamenten op steen	☒ ja, zoals: een in het staande gedeelte geïntegreerd marmeren Latijns kruis met vermelding IHS en twee palmtakken
Volledige tekst op steen en sokkel In licht verdiepte, gebouchardeerde tekstvakken	HIER RUST ONZE LIEVE EN ONVERGETELIJKE ZOON, BROEDER, ZWAGER EN OOM HEIN ULLENBROEK GEB. TE HEIJEN 2 NOV. 1916 HIJ GAF ZIJN LEVEN VOOR GOD EN VADERLAND TE WIJHE (O) 7 MEI 1945 RUST ZACHT LIEVE HEIN TOT WEERZIENS IN DEN HEMEL

Het graf heeft een hoge cultuurhistorische waarde als laatste rustplaats van een verzetsstrijder, in dit geval de jonge Hein Ullenbroek, lid van de NBS, die om het leven kwam tijdens de ramp in Wijhe op 7 mei 1945. Het graf is daarmee een belangrijke herinnering aan degenen die gesneuveld zijn in de strijd tegen de bezetter. Tevens is het graf de stille getuige van het persoonlijke drama van de vele omgekomen, vaak jonge verzetsstrijders en militairen, van wie de naam, sterfdatum, leeftijd en de dood als gevolg van de oorlog op de steen zijn vermeld.

Waardering graf

Het graf heeft een hoge cultuurhistorische waarde als laatste rustplaats van een verzetsstrijder, in dit geval de jonge Hein Ullenbroek, lid van de NBS, die om het leven kwam tijdens de ramp in Wijhe op 7 mei 1945. Het graf is daarmee een belangrijke herinnering aan degenen die gesneuveld zijn in de strijd tegen de bezetter. Tevens is het graf de stille getuige van het persoonlijke drama van de vele omgekomen, vaak jonge verzetsstrijders en militairen, van wie de naam, sterfdatum, leeftijd en de dood als gevolg van de oorlog op de steen zijn vermeld.

- Het graf heeft een hoge cultuurhistorische waarde als tastbare herinnering aan een bijzondere periode in de geschiedenis van Nederland in het algemeen en Heijen bijzonder. Het graf is de laatste rustplaats van de jonge verzetsheld Hein Ullenbroek die omkwam tijdens de ramp in Wijhe op 7 mei 1945.
- Het graf heeft een historische objectwaarde vanwege de herkenbare typologie (silhouetsteen), de symboliek en het materiaalgebruik, die kenmerkend zijn voor de jaren 40 van de vorige eeuw en de religieuze achtergrond van de overledene. In de tekst wordt duidelijk verwezen naar de oorlogsperiode, waarin Ullenbroek het leven liet.
- Tenslotte heeft het graf als onderdeel van de markante kleine RK-begraafplaats ensemblewaarde met de omliggende graftekens, nabij de oude gemetselde begraafplaatsmuur,.

Bronnen / literatuur

www.Gennepnu.nl

mijnstadmijndorp.nl/app/historische-vereniging-wijhe/verhalen/bezetting-bevrijding-ramp-wijhe-in-1945

<https://oorlogsgravenstichting.nl/geschiedenis>

I	Architectuur- en kunsthistorische waarde, bijzonder belang van de oorlogsgraven	
1	voor geschiedenis van de architectuur (bouwstijl, bouwtrant, bouwtechniek, typologie)	ooo
2	voor het oeuvre van een (plaatselijk) bouwmeester of architect	ooo
3	wegens esthetische kwaliteit van het ontwerp (verhoudingen, compositie, ruimtelijke opzet)	•oo
4	wegens bijzondere materiaal-/kleurgebruik, detaillering, constructie en/of ornamentiek	•••
5	wegens de in, aan of bij het object toegepaste monumentale kunst	•oo
II	Stedenbouwkundige of ensemble waarde, belang van het ensemble	
1	als deel of representant van architectuurhistorisch, stedenbouwkundig of landschappelijk waardevol geheel	••o
2	bijzondere betekenis voor het aanzien van stad, dorp of wijk (landmark, oriëntatiepunt)	ooo
3	wegens situering en/of ruimtelijke relaties met de omgeving (samenhang in functie, schaal en verschijningsvorm met bebouwing, wegen, landschappelijke gesteldheid in buurt, wijk of plaats)	•oo
4	wegens inrichting van terrein en/of historisch ruimtelijke relatie met groen, wegen en/of water op de kavel (oriëntatie op zon, lucht- en lichttoetreding, relatie met bijgebouwen en tuinaanleg)	••o
III	Cultuurhistorische waarde, belang van het ensemble	
1	als bijzondere uitdrukking van een culturele, sociaal-maatschappelijke, economische, geestelijke en/of beleidsmatige/bestuurlijke ontwikkeling, etc.	•••
2	wegens bijzondere technische en/of typologische ontwikkeling/innovatieve waarde/ pionierskarakter	•oo
3	bijzondere betekenis voor de historie van de gemeente Gennep	•••

IV	Gaafheid/herkenbaarheid	
1	architectonische gaafheid of authenticiteit van ex- en/of interieur	•••
2	herkenbaarheid van het oorspronkelijke concept/functie	•••
3	relatie met structurele en/of visuele gaafheid van ensemble/omgeving	•••
V	Zeldzaamheid	
1	architectuurhistorische, bouwtechnische, typologische, functionele zeldzaamheid	••o
2	uitzonderlijk belang wegens een of meer van eerder genoemde kwaliteiten	•••
VI	Overigen	
1	toeristisch-recreatieve waarde	••o
2	economische waarde (voor de samenleving)	ooo
3	gebruikswaarde	••o